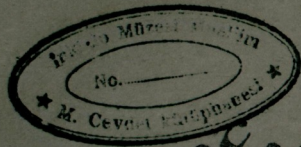

۵ ایلول ۱۹۱۸

صافی : ۶۰

اوجنچی جلد

کیلی محبوس

بر باشقه جنت پئی کوستردی . هیچ بری
ایندی ، هیچ بری کار ایندی . هر بریز ،
او مششوم قایانك اوستنده باغری دوكن
آدمش .

أی رب ، أی رب ، نهدن حافظه ی عوام
اونونكده نهدن اونوندمرماك ؟ او آلم خا
آشقی ، بیلیورسك ، طوغان بیله سوندرمه
نسلدن نسله ، قبلدن قبله آقدی ، آورده ی
جهنمدن بر قیولیجی . مدهش برجزانك
بكره پور . بلكهده ، بو بر ندامتدر ، بلكه
ازلی بر كنناك ابدی ندامتدر ؛ او ، بزهده
ماوراسندن میراث قالدی ، اونی ، بر ع
ماوراسنه میراث برافهجنز ؛ بابام بو صیزله
ایدی ، اولادم بو صیزله ایكله بچك ؛ ح
وندامت ! ایشته ، خلتك سربله آغیر روم
ایك ككین و قزغین قاعده اوستنده دوریور
ایچنده راحت آرایان برخسته کیی صاغدن
صولدن صاغه دونیور . أی روح ، أی رو
نه یاسنك نافله ! سنك ایچین حضور ممكن
زیرا ، صاغك كفر ، صولك ماسوادر و
سكا دادر ؛ اونی ، سنك نوزكندن عقوبته
اولان كیندار موجود وشده ی .

عزیز دوست ، صانكه هابلك قاتی ایچمش
او قدر كوكلم بولادی . صانكه طوفانده
كیم ، او قدر كوكلم طیفانده . صانكه
بر دوشه كده یاندم ، اوقدر خستم . صانكه
آزدندن بیلجیه سوروندم ، اوقدر بركیم .
اسحاق ایله ذكر ایدن بدم ، او قدر چاره
صانكه عیبی برنه چارمیخه بن كرلیم ،
یاده لیم . وجودمك هر نقطه سنده ، روح
كوشه سنده آری بر فاجه كنك ایزی سیزلایور
هیسندن آجیسی بنه ایلك فاجه كنك ایزیدر .
حیات ، طوفانده قوت ، علنده حما ، شهادته
بیله ریمركده نور وار ، آری ب ! فقط
هر كه آیدینك حسرتدنك عذاب ، بو
سیما به حق قدر لایناهدر . حوا به قاور
شیطاندن قورتولنی و بوتون ذروه حاكم او
یارار ؟ سندن دور اولدندن سوكره ...
واقعا دینارنی وعد اییدی ، واقعا اول
باشاپور و اولوم اوكا كیده ی بوله دیه
قورقوروز ، قایل كین اوتانیوز . بوچران او
سوره چك ، بوچران اوراده سورجك
باقده ، بر زمانلر اوندن آری ناصل یاشاد
آغلا به جنز و بو بریورنده چكیدكن حسرتی
لایه جنز . روح ك خاطر ددر ، بونی خاطر لا
روح ك دوشو نه ددر ، بونی دوشو نه چك .
چك ك بر زمان مننی ایدی ؛ قایا ، نافه
شكلا روزه سنده یاشادی ، محدود واهی كر
اوكا عكس ایدی ؛ فان ، كيك وأت او
ایدی ، وغرور ایله شهونك یاوروسی سور

اولایور .. سز بویوك پدركزی بزه برافسه كنرا !
دیبه جگدم .

صالون هوا سنك قره كوزی بو غاچق قدر دارالده نی
كوردیم .

— قافله لمی ، دها چوق بولز وار ، دیدیم .
اوده حاضر دی ، تراكنه عا له دن مساعده
ایسته ك . ایچریدن بزرگانك « ممنون اولوق ،
انشالله بنه بیوریکز » دیهن دولو و كبرلی سسی
كلیوردی . سوكره بردن قیوراق قهقهه لر قوبدی ،
بری ؛ « قره كوز جیدلام ! » دبدی .
بونو ایسته من نكندن كلك .

بو او ك بر كوشن ضایعی كی بزی تعقیب ایدن
آیدنلندن قورتولور قورتولماز قره كوز فور ایچنده
دوردی . بو غازنك دامارلری تكرار ایری نفسله
شیشك باشلامشیدی . نومیدانه باشی ایندیروب :
— آه شو دكنك ، دیدی . نه شو لك طیارلندن

اكسیك اوله یدی ، نه بنه قولله بلمدن !
سوكره كوشه باشلرنده تره لرله سیلارلر دوران
ایسمر و فخریز سوقا قله صایدق .
بویوك آله ، ۲۷ آقستوس

فالح رفقی

آرزولر بلغمندن

— ۵ —

« O mémoire es-tu un bienfait du
ciel ou un supplice de l'enfer ? »

« لامارتین »

سرتدب ، سرتدب ، نیچین حالا غریبك قلمزده ؟
بیكارجه بیل كوز باشلری ، بیكارجه بیل آه وواه ،
بیكارجه بیل بیک تورلو مصیبت ، بیک تورلو جزا ،
توبه لر ، دعا لر ، هیس برهوامی اولدی ؟ او ایلك
یاره ، قلمزك ایلك یارده ی ، هر ئیله رغما دائما
صیزلایجمی ؟ دائما صیزلایجمی ؟ او كوندن بری
بیک تورلو كناه ایشله ك ؛ بیكارجه حواله ، بیكارجه
شیطانلرله آل آله بیكارجه آغاچدن بیكارجه میوه
ییدی ؛ هیچ بریشك جزای بو قدر اوزون
سورمه دی .

بو برك حنتدن قزق وادی ؟ بولوك اوستنده
صایمز آشلر بزه قوالاری اوزانیور ، هر دالین
برتورلو بیش صافور ، فقط هیچ بری كوزیزده
دكل ... حالا ، ایچین ایچین ایلك یورده ، ایلك
عیشك و ایلك آشك حسرتی چكیوز . تره یك شهك ،
نه به باسحق ، نه یاسحق كوكلز یاسلی ،
كولزیز یاشیلیدر . رحیم ، بزی تسلی ایچین نه
یابادی ! كلینی كوندردی و آلوندن نوری وعد
ایشیدی ؛ اینی كوندردی و سو ك و شفتق بالندن
پیدردی ؛ حبیبی كوندردی و هر آرزوم ایچین

— صیقلا بیکز چوقلر ، بز بزه یز ، دیبه
تكرار ایندی .
قره كوز یاریغلك قاپسندن كچدی . ایغ صالونك
زكنین اشیا سیله عیلا دوشمه یی كوروب بر مدت
دوردی . سوكره اوزون بولرده آغاروب بیریلان
یاوچلری قاپنك دیشنه برافدی . وسیرك دوقومه ی
آنا طولی جورا بندن محبوب ، بنی اوكه ایتهرك
ایچری كیردی .

شو اسکی بزرگانك كبرینه نه قدر قیزم ! طینی
بر وزیر باقیسیله بزی سوزدی ، كوركك فوندن
كو ك كوروشن ایله قانابه لر دن بری كوستریوردی .
قره كوز ، آقافلری كری به بوزرك ، اك نه ایته ك
فونو غه ایلیشیدی . چوقلرله قانیهرك ایچلرندن
كولكلری حس ایدیوردم . او صاحی هیسته بنی
قره كوزی اشارت ایذب :

— اقدنی طایفه مادم ، اونك بزم اسکی
بولداش ، قره كوز آغا ، دیدی . صانكه بیله بولرمش
كی حیرت كوستروب قهصه جه باشلری بوكدیلر .
قره كوز شاشقین شاشقین باقارق ، اطرافه عمومی
بر سلام وردی . بوتون بواشله یالكر چكسنده
آسیلی دوران سا كن الی بیكانه ایدی .

— نه وار نه یوق قره كوز ؛ بر آرزو كشك ،
صانبرم حالا بر ایته طونونمادك .

— اوت ، طهره به كینشم ، بر آرز جفت
چوبوله وقت كچیرم ، فقط یاش قرق آشدی ،
طالعزكده وار .

بو ائاده اختیار ، اوركان اللریله مسافرنك
صاطه دوكه لرینه دوقونوب اویانیا چوجنی قاشلریله
منع اییدی .

اسکی عا لری خاطر لاریمسك ؟

قره كوز یاباغی برتسمه بونی بوكدی . هیچ
خاطر لاق ایسته مدیكی بلیدی . او صاحی بو
اقتراذن ممنون :

— ایسته كه سكایش بولاییوز ، دیوردی .
فوناق بیوك ، هر طره یاشمك ممكن اولمایور ..
سوزنك متافسی باقره یله وجهه سیله عاملا یور ،
« برم اوده قالا بلیرسك ، قانی به ، كیاره ، باغچه ،
بر كوچك كوشه به سنی ایلیشدره بیلیز » دیمك
ایسته یوردی . كنج بر خدمتچنك شق بر تپی
اوستندن اكرام ایلیك لیكور دقنی ، قره كوز ،
آلنده تر دامله لری یانارق آلدی . ایچمه بر عذاب
دویارق لاقه قاریشدم :

— عفو ایدرسكز ، تشكر ایدرز . فقط قره كوزك
استایلوه كوراك چوق ایثاری وار ، سوكره
بر خدمته بولشدق .
— بوق ، اصرار ایتمیورم ، اسکی دوستلره
قایلرمز آچیفدره ...

كوچك قیز دیزمه داغش :

— اوت ، اوت اونی بزه براكیز ، بیوك بابام
چوق باره ویرر ، دیوردی .
آز قالدی ، سنك دوكولری قوفله سز خوش

احتراسر كلوب اوندە بوووا يادى ايدى. سويله، عزيز دوست! بوروح، ريك حضورينه چيرجىلاق چيقاييه چكى؟ او، هستندن قورولسه بيله ريا وجيلدن قورولولاماز. عشق اورنولى كيده چك. وقيصقانادن سوه بيله چكى؟ هيأت، خاير، اوردهده، اونفده قيصقاناق، آغلايه رى، انجيدهرك وايغينه رك سوه چك.

قره عئان اوغلى

يعقوب قردى

تاريخى سيار

جلاد قره على

عئانلى حيات سياسيه سنده جلادهم بر موطفه بفا ايدردى. عدالتك واسطه اجر ايسى، پادشاهلر و پاشالرك قهر و تاديب آلى، جلادى. بعضا بوطفيه نك سراى بوستانخايرى و طواشير طرفندن ده ايفا ايدليكى واقع اولوردى. فقط بو قانوسنراق، آتئق ضرورت حالنده، جلاده بولونامدنى زمانلر، تجوز ايديليردى. رسى بر سياست اجرا اولوناجى، اركان دولدن برينك «قيدى كوروله چكى»، «كارى آغام ايديله چكى» ويا «ازاله سى فرمان اولوندىنى» زمان، بو موطفه صورت مخصوصه ده جلاده طرفندن ايفا اولونوردى. سراك معين و عاشقلى بر جلادى اوله بى كي، اكثريا ولايتره كيدن، اردولر سوق واداره ايدن پاشالرك معينلر نه ده جلادلى بولونوردى.

جلادلرك موطفيسى، تعيين اولونان مجازاتى بر حانه اجرا ايله مكدى. بوجزالر غايت بسيط و قطعى ايدى: بوغنى، كلنسى، اورمق، بره جو كروپ قافاسنى كمك، كارى انام ايتكدن سوكره چيرجىلاق آت اوورينه عرمانى تيروب سوقاق سوقاق قوشديرىق، چىلاق وجودينه بوملر ديكهرك سواقلرده تشهير اتمك، فازه اورمق، درياه الفا اتمك، قارنى يارمق، دريىنى صوبق، كلنكى كسكدن سوكره بر پشتهال ساروب تقدم اتمك، آياغنه ايت قاطوب سواقلرده سورومك، كوكسندن ويا جالفرندن طمار چيقارمق.

بو مختلف جزالر ايكمسه آبرايلايليردى. برقىمى فردى يعنى جلاده طرفندن ايفا اولوندى. ديكرى ده زوريلار طرفندن بالذات عدالت اجرا اولوندىنى زمان آتى وغير اختىارى تطبيق ايدىلنليردى. قول «شرع ايله دووايه قيام ايديكى» ويا اوكلر نه دعائى كرام، زوربالوسىماى آغارى، سرايه هجوم ايتكارى زمان، اكثريا:

— دفتر اولونانلارى ورك. ياره ليم.

ديه فرياد ايدلر، سراى قايليرندن اوكلر نه آتيلان دردمندلر خنجر اوشورلردى. بوسياست غير رسى و جالب مرحمت اولايلايليردى. فقط جلاده اوچوردنى كلبه، كسديكى قافاه، بوغدىنى وچودلر كيسه آچىلاردى. بوسورنه بوغونى، درياه آتيلدى

مشروع و عادلا نه بر جزانلى اولونوردى. اكثريا پاشالر، حقارنده كى اعدام فرمانك قورقودن تاخير ايدليكىنى طويجه، آخر وقتلر نه پادشاهه عاصى اولمايه چالغى بىان ايدلر، قافالارنى متوكلا نه جلاده اوژاتيرلدى. بونكه برابر بوجزالر ايفا ايدن جلاده هر كسك نفرتى جلب ايدر، شخصيتى آتئق سراك اورته قاپسى اوكلنده كي چشمه باشنده كوستر، بو مهم موطفيسى هر كسك نظر حقارى آلتنده ايقايليردى.

عئانلى سرائنده استخدام اولونان جلادلراره سنده يالكز برى جسارت و مرحمتلركنى ايله تحير ايتشى: قره على!

قره على، مراد رابع و سلطان ابراهيم دورلنده وزرادن و دولنولردن بك چوق كئينك قافاسنى كمشدى. جلاده قره على درجه سنده صنعتنه دوام ايدن، اهل دولت اعنادنى جلبه موفق اولان جلاده كوروله مشدى. قره على حسز، متين و مرحمتلردى. اوليا چيليك تغيرى وجه ايله جلادلرك «استاد كلن» ايدى. اوليا چيلى، مراد رابع دورلر بو مهم سياسى بالذات كورومشدى. سياحتنامه سنده شوصورنه تصوير ايدىور:

«بو قومك استاد كلن قره على دركه، بازلورنى صيغابو تيغ آتش تاخى كرينه بند ايدوب سائر اشكنجه، فرينه، نقش بند، كرينه، زناوت بند ده چك اوچى اشيقلى باغلى كندلرى كرينه كموب آلات اشكنجه دن كلبه دان، بورغو، سيار، خور قيتل، سدين سونكر، نلسان، بقه كلرت، درى يوزمه چك تتراش، پولاد طاس، درلودلر زهرلى آلتلرى، آل و آياق قيرمه مخصوص باطللر ايتىك يانه طاقيشديروب سائر خليفه لرى دنى بندش ياره آلان ايله كرلر نه زينت و يروب يايين سيف مردهانه جنبش ايدهرك عبور ايدلر»

قره على صنعتيله مقتدرى. برآننده باطه، اوپر آننده اولوبه حكوم، باشى مطروش، قاوونى بو اولانمش، وزرات موقعندن ذلله سقوط ايتش، مهر شريف اوغورنده هر درلو دسيسه ي ارتكابدن چكينه مش، اوزون صافلى، صاارامش بكييله وزيرلرى و دفتردارلرى يدى قوله ويا سياست چشمه سنك اوكه سوروكلديكى زمان، ميجل برايش كورديكه قان اولوردى. اطرافه باقاز، شكارنى اولدرمكه بو يوك برذوق طوياردى.

آمرندن كورديكى لغات ايسه يا:

— بره كافل!

عنايتن ويا:

— قره على تسليم ايله!

طرزنده بو يوك براعتا اظهارندن عبارت اولوردى. اوزمان قره على هيچ اعتدالى يوزمه قيتىي پكر، بر اوروشده قافاله كوكوفد ايكيه بولدى.

قره علىنك مطنطن و مدبذب كسديكى پاشلاردن برنجيسى، مراد رابع زماننده يكيچرى كاجى عئان

افنديك باشيدى. قره علىك پادشاه حضورنده رسى و يارلاق برصورنده ايفاي موطفه ايتىي بونكه باشلامشدى. مراد رابع يكيچرى دفترنه چولق چوق قيد اولوندىنى كوردى. يكيچرى كتاتيرنه دلمات ايله تنبيه ايتدى: «مرده برنه آدم كيه سين!» ديدى. يكيچرى كاجى عئان افندى دن ده نك ايتىدى. ياره تكليف ايتديردى. قبول ايتديركه موفق اولدى. عئان افنديك جله سنى قافالا ياقالاماز حضورينه چاغيردى. دفترده كى اسى كوستره رك:

— بره كافل بونه در؟

ديجه، عئان افندى يابه جنى شاشيدى. جواب ويرمك ايتىدى، و برمه دى، نهايت مراد ايت:

— بره قره على، كس شواشك باشى!

«ديدىك ساعت عئان افنديك كلنسى ميدانه غلطان اولدى.

قره علىك ايكنچى اثرى، مهديك اداسنده بولونان سفره شينك قيتلدى. مراد رابع قونيه ده شينى حضورينه كيتديكى زمان:

— بقه، سن حضرت عيسام دير ايتش سن، كرجكيدر؟

ديه صوردى. شيخ افندى ده:

— حاشا بنات محمدنم، وعيسى عليه السلامه منتظرلردن.

جوانى و بردى. مراد رابع ديكلمه دى، درحال قره على اشارت ايتدى.

قره على بوسفر ايجه بر موطفه بى تعيين ايدلى، شينك كوكسندن طامارلرى چيقارلاق، بارماقلىك مفصالى بر برر كسيله جكدى. قره على بوطفيله مدقق، صنعته جلبوب بر اوپه راو كيرى ايفا ايتدى. حق شيخ افندى:

— مجله ايجه جلاده آغا!

ديه قره على به منات درسى ويرمك ايتىدى؛ فقط ماهر جلاده هيچ طورى يوزمادى، شينى صويدى، باشنده قوجه بر صادق، چيرجىلاق بر مره كيه پنديردى. برونى و قولاغى، الارنى و آياقلىرى كسدى، احوال ايله اردو ايچنه بر اقدى. شيخ ده ظلملر واضطرابلر ايچنده تسليم روح ايتدى.

قره علىك اوچنچى اثرى برغرفى ايدى. مغرينك قدر مراد رابعه مراجعت ايتدى، آلتون ياباي يارد اولوندىنى سويله دى. مراد رابع، مغرينك ايتىدىكى آلات اودواى تدارك ايتديردى. بركون ستان پاشا كوشكته مغرينك بايندى آلتون كندىنى تقدم اولوندى. سلطان مراد، مغرينك كندىنى اغفال ايتديكى آكلنجيه، كال اعتدال ايله امر و بردى:

— قره على سويلك، حريق كسوپ درياه آتسول قره على دانا، صفه سدو قى ياننده ايفاي موطفه حاضر، بكيبودى. كسدينى امر و بر يايورلر درياه مغرينك ياقاسه ياشيدى، هان اورايه جو كروپ بونى اوردى. سوكره باشى جسدى ايله برلكه